

Katarzyna Wyrwas

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie

Wpływ rynku pracy na kształcenie zawodowe w zawodach górniczych

Na początku lat 90. XX w. blisko 60% absolwentów szkół podstawowych decydowało się na dalszą edukację w technikach oraz w zasadniczych szkołach zawodowych. Fachowców wówczas nie brakowało. Niestety sytuacja uległa zmianie w pierwszym dziesięcioleciu XXI w. Absolwenci szkół podstawowych, wybierający w dalszej drodze kształcenia szkolnictwo zawodowe, stanowili niepełną 10–12%. Na rynku pracy brakowało fachowców, specjalistów różnych branż, a wielu z nich wyjechało za chlebem za granicę. Ten stan rzeczy został spowodowany trwającą od 1998 r. marginalizacją szkolnictwa zawodowego.

W latach 90. XX w., w wyniku transformacji systemowej w Polsce, nastąpiły diametralne zmiany na rynku pracy. Przyczyn tego faktu było wiele, m.in.: masowe bezrobocie, upadek lub restrukturyzacja wielu zakładów pracy, rosnące wymagania pracodawców co do poziomu kwalifikacji pracowników oraz zdecydowany wzrost aspiracji edukacyjnych społeczeństwa. W konsekwencji tych zmian nastąpiło znaczne ograniczenie szkolnictwa zawodowego. Wraz z upadkiem wielu zakładów pracy, które utrzymywały lub wspierały szkoły zawodowe, zamykano placówki oświatowe kształcenia zawodowego. Dodatkowo ilościowemu ograniczeniu szkolnictwa zawodowego nie towarzyszyła praca nad jego modernizacją i tworzeniem nowych mechanizmów powiązania z gospodarką polską¹.

Upadek szkolnictwa zawodowego nastąpił lawinowo po 1998 r., po przeprowadzeniu reformy edukacyjnej i administracyjnej, w wyniku której szkolnictwo ponadgimnazjalne przeszło w ręce władz powiatowych². W większości samorządy, kierując się głównie kosztami utrzymania tych placówek wraz z zapleczem nauki praktycznej, decydowały się na ich zamykanie. Popularność zaś zdobywały szkoły ogólnokształcące, tańsze w utrzymaniu. Administracja centralna uznała wówczas, że dostosowanie ofert kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy ma się odbywać tylko i wyłącznie na szczeblu lokalnym. W gestii samorządu lokalnego leżała dobra współpraca między szkołami, ich organami prowadzącymi a instytucjami rynku pracy. W ten sposób rola resortu edukacji w dziedzinie kształtowania sytuacji szkół zawodowych została całkowicie zminimalizowana.

Skutki tych działań były natychmiastowe:

- zwiększenie się bezrobocia wśród absolwentów szkół średnich
- powiększający się udział wśród bezrobotnych absolwentów studiów wyższych.

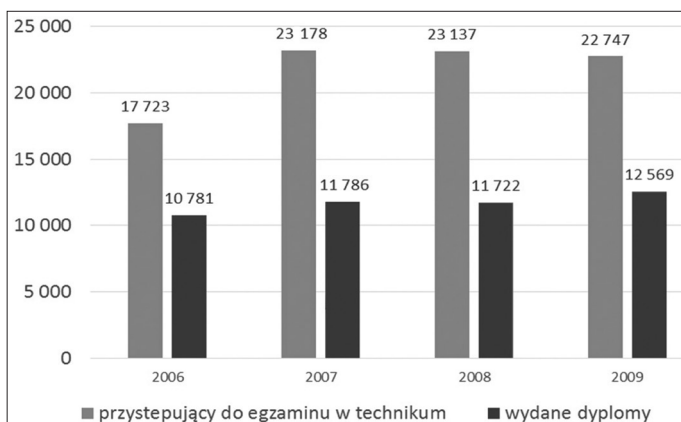
¹ J. Osiacka-Chojnacka, *Szkolnictwo zawodowe wobec problemów rynku pracy*, http://parl.sejm.gov.pl/WvdBAS.nsf/0/13B16A06B8557C14C12572F200384FC9/file/infos_016.poz.

² M. Kabaj, *Elementy programu ograniczenia bezrobocia młodzieży. W kierunku kształcenia dualnego [w:] Strategie i programy przeciwdziałania bezrobociu w Unii Europejskiej i w Polsce*, Warszawa 2004, s. 189.

Obok kłopotów finansowych, z jakimi zmagало się szkolnictwo zawodowe, pojawiły się także inne problemy. Po pierwsze brakowało nowoczesnych programów nauczania. Ich tworzenie w czasach ciągłych zmian technologicznych było bardzo trudne. Dodatkowo klasyfikacja zawodów szkolnictwa zawodowego była mało elastyczna i nie odpowiadała potrzebom rynku wewnętrznego³. Również pracodawcy, borykający się z deficytem wykwalifikowanych pracowników, sami sugerowali, by w programach nauczania wyeksponować treści związane z ekonomiką oraz organizacją produkcji. Natomiast w zakresie kształtowania umiejętności stawiali na samokształcenie, łączenie teorii z praktyką oraz skutecznie komunikowanie się.

Kolejnym problemem, z jakim borykało się polskie szkolnictwo zawodowe, było niedostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy. Przeglądając ówczesną ofertę edukacyjną szkół uczących zawodu, można zauważyć, że w większości placówek dominowały kierunki kształcenia w zawodzie kucharza czy sprzedawcy. Tymczasem na rynku pracy brakowało pracowników budownictwa, pracowników związanych z obsługą maszyn w modernizujących się technologicznie przemysłach (spożywcym, drzewnym, papierniczym, szklarskim) czy obsługą nowoczesnych technologii informacyjnych (informatycy, techniczny personel obsługi komputerów, technicy mechatroniki)⁴.

Niepokojący był także fakt niskiej jakości edukacji, na co wskazywały wyniki egzaminów zewnętrznych potwierdzających kwalifikacje zawodowe.

Źródło: na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Jaworznie.

Przy poszukiwaniu możliwości poprawy efektywności szkolnictwa zawodowego w Polsce jego rozwój i modernizacja nie mogły być uzależnione tylko i wyłącznie od dochodów samorządów lokalnych. Reforma tego typu kształcenia wymagała zaangażowania sił i środków resortu edukacji. Potrzebne bowiem były inwestycje, które zapewniały unowocześnienie wyposażenia szkół zawodowych, a także podniesienie poziomu wykształcenia kadr nauczycielskich.

³ Określonej w rozporządzeniu (Dz.U. z 2004 r. nr 14, poz. 1195).

⁴ Szacunek zapotrzebowania na główne grupy zawodów do roku 2010. Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, Międzyresortowy Zespół Prognozowania Popytu Na Pracę [w:] Studia i Materiały, t. 3.

Szkoły zawodowe musiały rozpocząć starania zmierzające do przeciwdziałania marginalizacji społecznej, rozbudowując system funkcji socjalnych (stypendia) oraz kulturalnych (zajęcia pozalekcyjne). Musiały także wzmocnić intensyfikację współpracy szkół ze środowiskiem gospodarczym. Dodatkowo duży nacisk należało położyć na wdrożenie do systemu edukacji tzw. kształcenia dualnego, czyli łączenia praktyki zawodowej na stanowiskach pracy z kształceniem teoretycznym⁵. W ramach tego systemu nauczania ramowe programy kształcenia musiały być zatwierdzone zarówno przez władze oświatowe, jak i podmioty gospodarcze. Natomiast w zakresie praktyki zawodowej uczniowie mieli zawierać kontrakt z pracodawcą. Taka forma współpracy, jak się później okazało, była najlepszym sposobem łączenia świata edukacji z rynkiem pracy⁶. W naszym kraju potrzebne były wówczas regulacje prawne, a przede wszystkim chęć i zaangażowanie pracodawców⁷. Trzeba było rozpocząć prace nad zmianą postaw zarówno środowiska edukacyjnego, jak i gospodarczego, nie wszystkie bowiem szkoły chciały współpracować z sektorem gospodarki, a w niektórych regionach kraju brakowało przedsiębiorców, którzy chcieliby zainwestować w szkoły⁸.

Pojawiła się także potrzeba stworzenia systemu poradnictwa zawodowego dla młodzieży uczącej się. Rosnące w naszym państwie zjawisko bezrobocia, pojawiająca się wśród młodzieży niepewność co do dalszej przyszłości, alienacja i zagubienie powodowały, że młodzi ludzie coraz częściej poszukiwali porad specjalistów. Również tempo zmian zachodzących na rynku pracy, powodujące często jej utratę, zmuszało młodych ludzi na starcie kariery zawodowej do przekwalifikowania się. W związku z tym pojawiła się konieczność ustawicznego doksztalcania i doskonalenia zawodowego⁹.

Kiedy po latach stopniowego wygaszania i likwidacji szkół zawodowych na rynku zaczęło brakować wykwalifikowanych pracowników różnorodnych branż, resort oświaty był zmuszony wypracować nowy system edukacji w zakresie szkolnictwa zawodowego.

Pierwsza reforma, która objęła swoim zasięgiem także szkolnictwo zawodowe, została wprowadzona już w 1999 roku. Minister Edukacji Narodowej Mirosław Handke zagwarantował młodzieży kończącej gimnazjum wybór dalszej edukacji pomiędzy: dwuletnią szkołą zawodową, trzyletnim liceum ogólnokształcącym, trzyletnim liceum profilowanym, czteroletnim technikum. Głównym założeniem tejże reformy było doprowadzenie do tego, by aż 80% uczniów zdawało maturę, a połowa z nich kontynuowała naukę na studiach.

⁵ M. Kabaj, *Projekt systemu edukacji zawodowej i rynku pracy* [w:] *Edukacja zawodowa a rynek pracy*, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa 1999.

⁶ *Modernizacja systemu edukacji i szkoleń. Ważny wkład na rzecz dobrobytu spójności i społecznej w Europie*, <http://eur-lex.europa.eu> [15.01.2009].

⁷ A. Krakowiak, *Firmy szukają pracowników w szkole*, „Rzeczpospolita” z dn. 5 października 2006 r.

⁸ J. Góra, *Firmy inwestują w szkoły*, „Gazeta Prawna” z dn. 28 września 2006 r.

⁹ M. Kwiatkowski, *Doradztwo zawodowe w warunkach dynamicznych zmian zawodów i specjalności. Uczeń – pracodawca – zawód – standard – zatrudnienie* [w:] *Edukacja dla rynku pracy. Problemy poradnictwa zawodowego*, Ochotnicze Hufce Pracy, Warszawa 2006.

Kolejnym problemem, z którym należało się zmierzyć, była niska zdawalność na egzaminach zawodowych. W związku z tym w 2004 roku w ramach reformy edukacji, zapoczątkowanej w roku 1999, wprowadzono zewnętrzny egzamin państwowy potwierdzający kwalifikacje zawodowe (egzamin zawodowy), przeprowadzany przez okręgowe komisje egzaminacyjne pod nadzorem Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. Zastąpił on dotychczasowy egzamin z nauki zawodu i egzamin z przygotowania zawodowego. Zgodnie z wprowadzonymi przepisami egzamin zawodowy miał dwa etapy: pisemny (dwie części) oraz praktyczny. Absolwent, który zdał egzamin, otrzymywał dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe.

Regulacjami dotyczącymi szkolnictwa zawodowego były podstawy programowe kształcenia dla różnych zawodów oraz klasyfikacja zawodów szkolnictwa zawodowego, wydane w latach 2004–2009, oraz akty prawne, między innymi:

- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 maja 2004 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego* (Dz.U. 2004 nr 114 poz. 1195)
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 czerwca 2007 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego* (Dz.U. 2007 nr 124 poz. 860).

Ta powolna modernizacja systemu kształcenia zawodowego wymusiła wprowadzenie nowej *Ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty i niektórych innych ustaw* (Dz.U. 2009 nr 56 poz. 458). Wspomniany powyżej akt prawny wprowadził nową definicję podstawy programowej w zawodzie oraz zasadę, że egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe będzie przeprowadzany na podstawie standardów wymagań zgodnych z podstawą programową. W związku z czym następnym krokiem, mającym na celu usprawnienie systemu edukacji zawodowej, było wydanie w 2010 roku *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe; doprecyzowane rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 stycznia 2011 r.* (Dz.U. 2011 nr 35 poz. 177).

Na zakończenie zmian w edukacji zawodowej i w korelacji z potrzebami rynku pracy w latach 2008–2010 opracowano Polską Ramę Kwalifikacji, która odnosiła się zarówno do europejskich, jak i bolońskich uregulowań.

W efekcie zmian wprowadzanych powyższymi aktami prawnymi w 2011 roku nastąpiła gruntowna, wręcz rewolucyjna, zmiana modelu kształcenia zawodowego na poziomie średnim – począwszy od wdrożenia nowej podstawy programowej kształcenia w zawodach i zmodyfikowania klasyfikacji zawodów szkolnych, a skończywszy na zmianie struktury szkolnictwa ponadgimnazjalnego. Celem reformy miało być zwiększenie skuteczności i efektywności systemu kształcenia zawodowego oraz zharmonizowania go z rynkiem pracy poprzez:

1. zmodyfikowanie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego z uwzględnieniem podziału zawodów na kwalifikacje oddzielnie potwierdzane w procesie kształcenia;
2. wdrożenie nowej podstawy programowej kształcenia w zawodach;

3. dostosowanie struktury szkolnictwa do nowego modelu kształcenia zawodowego i ustawicznego, w tym:
 - a. ujednoczenie cyklu edukacyjnego w zasadniczej szkole zawodowej;
 - b. konsolidacja edukacji zawodowej i ustawicznej w centrach kształcenia zawodowego i ustawicznego;
 - c. umożliwienie osobom dorosłym nabywania kwalifikacji zawodowych w formach kursowych (kursy kwalifikacyjne oraz umiejętności zawodowych); kwalifikacyjne kursy zawodowe dla dorosłych mogą prowadzić nie tylko szkoły, lecz także placówki oświatowe oraz firmy szkoleniowe;
4. ujednoczenie systemu egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe oraz wprowadzenie możliwości zdawania egzaminów po uczeniu się pozaformalnym (kursy) i nieformalnym;
5. włączenie szkół prowadzących kształcenie zawodowe w system kształcenia ustawicznego,
6. likwidację (do września 2014 r.) liceów profilowanych.

Nowelizacja ustawy o systemie oświaty dotycząca zmian w kształceniu weszła w życie z dniem 1 września 2012 r. *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego*, wprowadzono kształcenie w zakresie 200 zawodów i 252 kwalifikacji wyodrębnionych w ramach zawodów, a poszczególne zawody przypisano do ośmiu obszarów kształcenia. Każda kwalifikacja potwierdzana jest osobnym zewnętrznym egzaminem zawodowym, a do egzaminów mogą przystępować osoby, które są uczniami szkół zawodowych, skończyły kursy kwalifikacyjne lub zdobyły wiedzę i umiejętności w drodze samokształcenia (w czasie pracy). Po zdaniu egzaminów z wszystkich kwalifikacji wymaganych w danym zawodzie zdający otrzymuje dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe.

Od 1 września 2017 roku obowiązuje nowa reforma szkolnictwa, która zmieniła ustrój szkolny z obecnego systemu 6-letniej szkoły podstawowej, 3-letniego gimnazjum, 3-letniego liceum ogólnokształcącego, 4-letniego technikum, 3-letniej zasadniczej szkoły zawodowej oraz szkoły policealnej. Docelowa struktura szkolnictwa będzie obejmować 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę pierwszego stopnia, 2-letnią branżową szkołę drugiego stopnia, 3-letnią szkołę specjalną przysposabiającą do pracy, szkołę policealną.

W ramach kształcenia zawodowego zmieniła się liczba kwalifikacji w zawodach: maksymalnie są wyodrębnione dwie kwalifikacje w zawodzie, a ich oznaczenia zmieniły się na dwuliterowe.

Jak na tle reform wypadają zawody górnicze?

Do zawodów górniczych zaliczamy zawody nauczane w technikum, a są to: technik górnictwa podziemnego, technik górnictwa otworowego, technik górnictwa odkrywkowego, technik przeróbki kopalin stałych, technik wiertnik, a także zawody w zasadniczej szkole zawodowej, obecnie noszącej nazwę szkoła branżowa I stopnia, do których zalicza się: górnik eksploatacji podziemnej, górnik odkrywkowej eksploatacji złóż, górnik eksploatacji otworowej,

wiertacz. Szkoły podlegające OKE w Jaworznie kształcą głównie w zawodach technik górnictwa podziemnego i górnik eksploatacji podziemnej. Nauka zawodu odbywa się na podstawie umów patronackich, które podpisywały i obecnie podpisują zakłady pracy ze szkołami, jak również gwarancji pracy, oferowanej przez pracodawców patronackich zakładów.

Do roku 1999 nauka w technikum trwała lat pięć i kończyła się tak jak w liceum – egzaminem dojrzałości oraz dodatkowo pracą dyplomową. Dyplom ukończenia technikum upoważniał do posługiwania się tytułem technika. Nie wszystkie średnie szkoły techniczne podlegały Ministrowi Oświaty, liczne z nich były resortowe (podlegające ministerstwu odpowiednich gałęzi przemysłu), niektóre zaś były utworzone przy większych przedsiębiorstwach. Po reformie w 1999 r. naukę w technikum skrócono do 4 lat, przy czym edukację w szkole można było podjąć dopiero po ukończeniu najpierw sześcioletniej szkoły podstawowej, a potem trzyletniego gimnazjum. Uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe było możliwe po zdaniu egzaminu zawodowego. Egzamin składał się z dwóch etapów:

- etapu pisemnego złożonego z 50 pytań z zakresu zawodowego i 30 pytań z zakresu przedsiębiorczości,
- etapu praktycznego – w zawodzie technik górnictwa podziemnego należało wykonać projekt, natomiast dla zawodu górnik eksploatacji podziemnej młodsi adepci sztuki górniczej musieli wykonać zadania w ośrodku egzaminacyjnym.

Po reformie w 2012 roku w zawodach technik górnictwa podziemnego oraz górnik eksploatacji podziemnej egzaminy odbywają się w kwalifikacjach w zawodzie:

Technik górnictwa podziemnego – zawód, w ramach którego wyróżnia się dwie kwalifikacje: M.11/MG.11. Eksploatacja złóż podziemnych oraz M.39/MG.39. Organizacja i prowadzenie eksploatacji złóż podziemnych.

Kwalifikacja M.11/MG.11. Eksploatacja złóż podziemnych – egzamin składa się z dwóch części: pisemnej i praktycznej.

Część pisemna trwa 60 minut i przeprowadzana jest w formie testu składającego się z 40 zadań zamkniętych zawierających cztery odpowiedzi do wyboru, z których tylko jedna odpowiedź jest prawidłowa.

Część praktyczna jest przeprowadzana w formie testu praktycznego i polega na wykonaniu przez zdającego zadania egzaminacyjnego zawartego w arkuszu egzaminacyjnym na stanowisku egzaminacyjnym, np. zabudowa stojaka SV, przedłużenie lutniociągu czy przedłużenie rurociągu. Stanowisko musi być przygotowane z uwzględnieniem warunków realizacji kształcenia w zawodach właściwych dla kwalifikacji M.11/MG.11, w zakresie której odbywa się egzamin.

Na zapoznanie się z treścią zadania egzaminacyjnego zawartego w arkuszu egzaminacyjnym oraz z wyposażeniem stanowiska egzaminacyjnego zdający ma 10 minut, których nie wlicza się do czasu trwania części praktycznej egzaminu zawodowego.

Część praktyczna egzaminu zawodowego trwa 120 minut i odbywa się w sztolniach lub podziemnych ośrodkach egzaminacyjnych, w których warunki są najbardziej zbliżone do warunków rzeczywistych, w jakich pracują górnicy.

Zdający zdał egzamin zawodowy w kwalifikacji, jeżeli uzyskał:

1. z części pisemnej – co najmniej 50% punktów możliwych do uzyskania (czyli zdający rozwiązał poprawnie minimum 20 zadań testu pisemnego),
2. z części praktycznej – co najmniej 75% punktów możliwych do uzyskania.

Źródło: materiał własny.

W przypadku gdy zdający zdał egzamin, otrzymuje świadectwo potwierdzające kwalifikacje w zawodzie w zakresie kwalifikacji M.11/MG.11. Eksploatacja złóż podziemnych wydane przez okręgową komisję egzaminacyjną.

Kwalifikacja M.39/MG.39. Organizacja i prowadzenie eksploatacji złóż podziemnych – egzamin składa się z dwóch części: pisemnej i praktycznej.

Część pisemna trwa 60 minut i przeprowadzana jest w formie testu składającego się z 40 zadań zamkniętych zawierających cztery odpowiedzi do wyboru, z których tylko jedna odpowiedź jest prawidłowa.

Część praktyczna trwa 120 minut i jest przeprowadzana w formie testu praktycznego polegającego na rozwiązaniu przez zdającego zadania egzaminacyjnego (wypełnieniu dokumentacji) zawartego w arkuszu egzaminacyjnym na stanowisku egzaminacyjnym. Na zapoznanie się z treścią zadania egzaminacyjnego zawartego w arkuszu egzaminacyjnym zdający ma 10 minut, których nie wlicza się do czasu trwania części praktycznej egzaminu zawodowego.

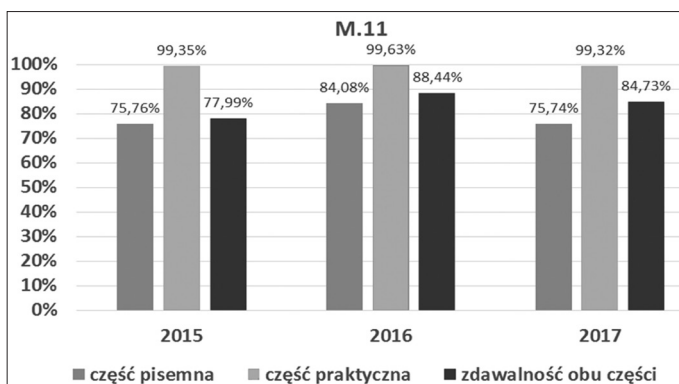
Zdający zdał egzamin zawodowy w kwalifikacji, jeżeli uzyskał:

1. z części pisemnej – co najmniej 50% punktów możliwych do uzyskania (czyli zdający rozwiązał poprawnie minimum 20 zadań testu pisemnego),
2. z części praktycznej – co najmniej 75% punktów możliwych do uzyskania.

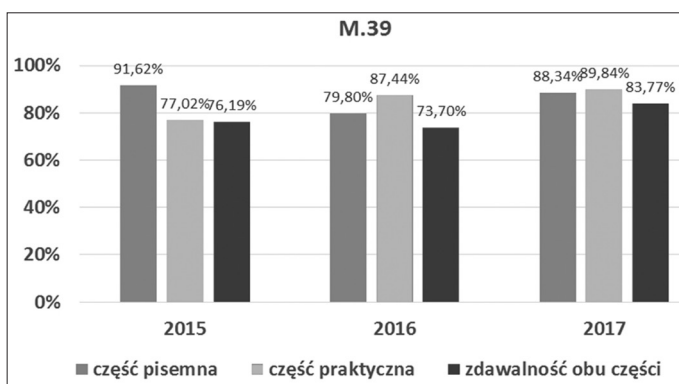
W przypadku gdy zdający zdał egzamin, otrzymuje świadectwo potwierdzające kwalifikacje w zawodzie w zakresie kwalifikacji M.39/MG.39. Organizacja i prowadzenie eksploatacji złóż podziemnych wydane przez okręgową komisję egzaminacyjną.

Osoba, która zdała egzaminy z zakresu wszystkich kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie **technik górnictwa podziemnego (M.11/MG.11 i M.39/MG.39)** oraz posiada poziom wykształcenia wymagany dla danego zawodu, otrzymuje dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie.

Średnia zdawalność egzaminu w kwalifikacji M.11/MG.11 szacuje się na poziomie 85%, natomiast w kwalifikacji M.39/MG.39 na poziomie 80%.

Źródło: na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Jaworznie.

Źródło: na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Jaworznie.

Uczniowie kształcący się w zawodzie technik górnictwa podziemnego oraz w zawodzie górnik eksploatacji podziemnej realizują zajęcia praktyczne w miejscach specjalnie do tego przygotowanych: w sztolniach i podziemnych ośrodkach szkolenia zawodowego. Dodatkowo w technikum młodzież odbywa obowiązkowe miesięczne praktyki zawodowe w zakładach związanych z branżą górniczą.

Źródło: materiał własny.

Źródło: materiał własny.

Źródło: materiał własny.

Obecna sytuacja na górnictwym rynku pracy budzi wielki niepokój. Odnotowany ostatnimi latami spadek wydobycia węgla to efekt złożoności kilku czynników, m.in. wstrzymanie inwestycji w czasie ostatniego kryzysu na rynku węgla,

zamykanie zakładów, a także coraz trudniejsze warunki geologiczne w śląskich kopalniach. Również zgłaszanym problemem przez prezesów śląskich firm wydobywczych jest brak rąk do pracy pod ziemią. Dodatkowo na fali kryzysu wielu doświadczonych pracowników podjęło także decyzję o zmianie miejsca pracy. W związku ze wspomnianymi problemami należało podjąć zdecydowane działania zmierzające do zachęcenia młodych ludzi do kształcenia się w branży górniczej. Wychodząc naprzeciw takim oczekiwaniom, pracodawcy stworzyli system gwarancji zatrudnienia młodych adeptów sztuki górniczej. Jednocześnie w zakładzie patronackim, jakim jest Polska Grupa Górnicza (PGG), stworzono uczniom odpowiednie warunki do zdobywania wiedzy i umiejętności w ramach zajęć praktycznych i miesięcznych praktyk zawodowych. Zajęcia te odbywają się w kopalniach wchodzących w skład PGG, np. KWK „Mysłowice-Wesoła”, Podziemnym Ośrodku Szkoleniowym KWK „Wujek”, a także Tauron Polska Energia. Uczniowie za bardzo dobre wyniki w nauce mogą ubiegać się o fundowane przez PGG stypendium oraz nagrodę roczną.

Efektom powyższych działań, podjętych zarówno przez placówki oświatowe, jak i pracodawców, jest wzrost liczby wydawanych dyplomów w zawodzie górnik eksploatacji podziemnej oraz technik górnictwa podziemnego. Współpraca tych dwóch środowisk jest gwarantem podniesienia poziomu umiejętności zawodowych absolwenta, a tym samym zapewnia absolwentowi możliwość sprośtania wyzwaniam stawianym przez pracodawcę i zmieniający się rynek pracy.

Bibliografia

- Góra J., *Firmy inwestują w szkoły*, „Gazeta Prawna” z dn. 28 września 2006 r.
- Kabaj M., *Elementy programu ograniczenia bezrobocia młodzieży. w kierunku kształcenia dualnego* [w:] *Strategie i programy przeciwdziałania bezrobociu w Unii Europejskiej i w Polsce*, Warszawa 2004, s.189.
- Kabaj M., *Projekt systemu edukacji zawodowej i rynku pracy* [w:] *Edukacja zawodowa a rynek pracy*, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa 1999.
- Krakowiak A., *Firmy szukają pracowników w szkole*, „Rzeczpospolita” z dn. 05.10.2006 r.
- Kwiatkowski M., *Doradztwo zawodowe w warunkach dynamicznych zmian zawodów i specjalności. Uczeń – pracodawca – zawód – standard – zatrudnienie* [w:] *Edukacja dla rynku pracy. Problemy poradnictwa zawodowego*, Ochotnicze Hufce Pracy, Warszawa 2006.
- Modernizacja systemu edukacji i szkoleń. Ważny wkład na rzecz dobrobytu spójności i społecznej w Europie*, <http://eur-lex.europa.eu> [dostęp:15.01.2009].
- Osiacka-Chojnacka J., *Szkołnictwo zawodowe wobec problemów rynku pracy*; http://parl.sejm.gov.pl/WvdBAS.nsf/0/13B16A06B8557C14C12572F200384FC9/file/infos_016.poz.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 maja 2004 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego* (Dz.U. 2004 nr 114 poz. 1195).
- Szacunek zapotrzebowania na główne grupy zawodów do roku 2010*. Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, Międzyresortowy Zespół Prognozowania Popytu Na Pracę [w:] *Studia i Materiały*, t. 3.